

En vild fårejagt

Hvert år afholdes en alternativ skønhedskonkurrence på Færøerne, når øernes flotteste vædder skal kåres. Det kan lyde som en joke for de uindviede, men der går hurtigt sport i den, når fåreavlere holder dyrskue. Tag med til Tórshavn

TEKST CHRISTIAN MARTINEZ FOTO XXXXXXXXXXXX

Mænd der serrer på får. Det lyder som en folkekomedie af Anders Thomas Jensen, men det er ikke kun for sjov, når der er seyðasýning på Færøerne, der er færøsk for fåreskue. Det afholdes én gang om året og omfatter 75 får og 30 fåreavlere fra Kikrjubø, Velbastaður og Syðradalur. Mænd, der ser på får, minder lidt om mænd, der spiller petanque og nøje gransker afstanden mellem kuglerne på banen og underlagets beskaffenhed. De får det samme koncentrerede udtryk i øjnene og rynker i panden. Mænd, der ser på får, ser ikke kun på dyrets ruggede good looks, de ser ting, vi andre ikke ser. De ser på hornenes kvalitet, frirummet, som det hedder, mellem kind og horn, på mulens symmetri og ørernes størrelse, på ryglinjen, der ikke må være stram eller vigende, klovenes regelmæssighed og uldens glans. De ser på dyrets benstilling, der skal være elegant, stolt og vågen.

Væddernes attributter

Man kunne sige det samme om Knút Dahl Nolsøe, som han står der i stalden hos Anna og Óli Rubeksen,

der er bønder på gården Mýrini. Den 25-årige færing har en voksen vædder mellem gummistøvlerne, han flytter rundt på ved at hanke op i dets horn, som løftede han på en tung kuffert. Man skulle tro, at det var forbundet med en vis fare for liv og lemmer at stå i et aflukke med en 50 kilo tung præmievædder med begge horn trukket, men Knút Dahl Nolsøen lader i stedet snarere til at undre sig over spørgsmålet.

“Farligt? Nej, det er ikke farligt. Man skal bare nå at flytte sig,” siger han med slet skjult ironi.

Knút Dahl Nolsøe arbejder til daglig i Tórshavn som tømrer, men er no stranger til får, som han altid har haft inde på livet på familiens gård. Han hjælper dommerne i konkurrencen med at bedømme væddernes attributter, der måles og vejes foran et engageret publikum. Får lader i øvrigt mest til at være en mandesport, for der er kun ganske få kvinder blandt de fremmødte. Til gengæld er her både unge og gamle, der alle kender hinanden. Måske fordi arrangementet foregår i den lille bygd Velbastaður udenfor Tórshavn, der med sin grønne dale og en endeløs udsigt over Nordatlanten ligner en kulisse fra “Game of Thrones”. Alt efter vejrforholdene – der på disse

kanter kan gå fra høj sol til stiv kuling på skræmende kort tid – kan man komme i tvivl om, hvilken side af Muren, man er havnet på, men i dag skinner solen fra en skyfri himmel. Dresscode er færøske uldsweatre, Fjällraven-bukser og gummistøvler. Inde i stalden grines der højt af dårlige vittigheder og åbenlyse flabetheder, der ryges smøger, hølles snus og dåseøl fra Föroya Bjór. Det kan godt være, at seyðasýning handler om får, men det handler også om noget andet.

“Fåreuld er Færøernes guld”

Et gammelt færøsk mundheld hedder, at “fåreuld er Færøernes guld.” Sådan er det ikke længere og har ikke været det siden midten af 1800-tallet, da fiskeriet henviste landbruget på Færøerne til en perifer industri. I dag er under én procent af færingerne beskæftiget i landbruget, og over 95 procent af Færøernes eksport består af fiskeprodukter. Får er dog stadig en del af gadebilledet, så at sige, for det er svært at køre på de snoede veje på de 18 øer uden at se græssende får på fjeldsiderne. Der er 70.000 får på Færøerne – og 50.000 indbyggere – men ikke

desto mindre kan øerne selv kun dække 40 procent af deres samlede forbrug. Resten må importeres fra EU, Island og New Zealand. Hvorfor? Fordi fårehold kræver for meget plads i det kuperede terræn, og det er svært at leve af, hvorfor mange hellere arbejder inden for brancher, hvor man rent faktisk kan tjene penge. Byggebranchen er et oplagt bud, det samme er turisme, der siden 2011 er steget med 90 procent ifølge turistorganisationen Visit Faroe Islands.

Måske i erkendelse af at de har udspillet deres oprindeligt livsnødvendige rolle, har fårene i dag fået en lidt anden betydning. De har stadig en vigtig rolle, men mere som et frirum fra en travl hverdag. For mange giver fårene mulighed for at leve et almindeligt liv med arbejde, familie og pakket hverdag, samtidig med at man kan dyrke det særligt "færøske" gennem fårene med adgang til fantastisk natur. Måske er det også med til at forklare, hvorfor fåreskuet, som ellers var gået i glemmebogen, i dag har fået et comeback. Det er nærmest blevet en form for nationalsport, der interesserer høj som lav i det færøske samfund, også politikerne.

"Jeg har ofte joket med, at vores lagting udsætter

debatter de dage om efteråret, hvor vejret er til at gå ud og hente fårene ned fra fjeldet," siger Súsanna Sørensen, der er pressechef for Visit Faroe Island.

Da regeringen i efteråret præsenterede finanslovsrammerne for det kommende år, kunne hverken finansministeren eller lagmanden deltage i et indslag i Færøernes TV-avis, fordi de var "på fjeld," som det hedder.

"Jeg synes faktisk, at det er ret charmerende, men samtidig kan jeg godt se, at det måske ikke rigtig går i et moderne samfund," siger Súsanna Sørensen.

Einstein – ein stein

Inde i stalden hos Anna og Óli Rubeksen inspicerer dommerne en stor, hvid vædder med et imponerende sæt horn og et uudgrundeligt blik i øjnene. Der nedfældes kommentar i medbragte clipboards, der gives anerkendende nik. Noget tyder på at dyret, der ligner vædderen på det officielle færøske våbenskjold til forveksling, ligger lunt i svinget til at vinde det indledende heat, da der pludseligt lyder et brøl gennem stalden:

"Einstein, Einstein!" bliver der råbt, fulgt af en

kort forklaring på færøsk, hvorefter hele selskabet bryder sammen af grin. Det viser sig, at der ikke blev sagt Einstein, men derimod "ein stein," altså én sten, fordi vædderen kun har én testikel. Man må give juryen, at de er grundige. Der er ingen vej udenom. Dommerne dumper den lovende contender, der forvises til et hjørne af stalden sammen med de måske egnede. Seyðasýning er et brutalt game.

Bo Bedre møder Bonderøven

Turen går til den næste gård i konkurrencen, en kort køretur væk i pickup truck gennem dalen, der ligger pittoresk mellem høje fuglefjeld og Nordatlanten. Himlen farves orange og pink af en sol, der er ved at gå ned over vandet og de små nabøer Hestur og Koltur. Syrðadalsgarður gård har et stort slagterum i forlængelse af stalden, hvor tre små drenge leger med en kødkrog, der sidder på en sliske i loftet, og som normalt bruges til at hænge de slagtede får i. De skubber hinanden på skift og får en form for zipline ud af det. De er godt underholdt, og det er svært at slippe tanken, at de drenge må få et mere naturligt forhold til kødet på middagsbordet end den

Dommerne dumper den lovende contender, der forvises til et hjørne af stalden sammen med de måske egnede. Seyðasýning er et brutalt game

gennemsnitlige dansker. Inde ved siden af, i stalden, måles og vejes et nyt hold væddere, mens snakken går blandt tilskuerne.

“Så er arbejdet ovre, så kan vi drikke en bajer,” siger en af dommerne til sidst.

Samme aftenen er der middag hos ægteparret Anna og Óli Rubeken i Velbastaður, der også driver et “heimablídni”, et færøsk begreb, der kan oversættes til hjemlig gæstfrihed. Konceptet går ud på, at private færøske hjem byder gæster indenfor til hverdagsmad. Udover madoplevelsen får man som gæst også lov at se, hvordan et “typisk” færøsk hjem ser ud. Der er dog ikke noget særligt typisk over det smukke arkitekttegnede hus, der står som kontrast til det forfaderlige fåreskue. Det kan godt være, at det er sortbejdset med tørv på taget, men linjerne og panoramavinduerne er umiskendeligt moderne. Det er Bo Bedre møder “Bonderøven.” Familien Rubeksen har påtaget sig at stå for præmieoverrækkelsen og den efterfølgende middag for deltagerne.

240 øl og syv liter snaps

Det er tegn på en god fest, når man finder sig selv fastlåst i en kædedans med 40 fulde færing i flanel-skjorter, mens der høvles snaps af et krus, der

går på omgang. Der bliver sunget færøske viser, så taget rejser sig på hytten, og hele selskabet svajer sidelæns rundt om køkkenøen i en kollektiv rus, der bliver ved til den lyse morgen.

Kædedans er en meget gammel tradition på Færøerne, som stadig indgår som et vigtigt element ved festlige lejligheder, og der er mange, som danser gennem hele vinteren i danseforeninger. En skipari, eller skipper, leder dansen og starter hvert vers. Man holder hinanden i hånden ved at lægge højre albue ind over naboens underarm, og der trampes med ekstra tyngde, når visen handler om noget dramatisk. Ikke at kunne holde den enkle rytme i kædedans på Færøerne svarer til ikke at kunne cykle i Danmark. Det er næsten socialt uacceptabelt.

“Bare to trin til venstre og et til højre,” siger Anna Rubeksen forsigtigt til mig rundt om køkkenøen, da det står klart, at deres danske gæst ikke helt fatter trinnet og skaber uro i geleddet. Til mit forsvar hjælper det ikke, at hun hver gang, hun ser mig, rækker et glas Lívsins vatn frem og spørger: “Snaps?”

Præmieoverrækkelsen bliver uden større fanfare annonceret af værten Óli Rubeksen. Han har modtaget instrukser fra en af dommerne, Júst Rubeksen, om at det har været et glimrende fåreskue med stær-

ke kandidater fra alle gårde. Der er en god sandsynlighed for at vinderen af dette regionale heat kan tage den nationale pris senere på året. Det mest overraskende for ham?

“At se hvor fantastisk høj standarden er blevet i de 15-20 år, hvor jeg har arbejdet som dommer,” siger Júst Rubeksen.

Vinderen Sigtór Lützen tager imod en lille pokal med et stort smil og modtager en applaus, der må kunne høres helt i Tórshavn. Der er almen accept af, at han og hans far har et exceptionelt blik for får, som han helt bogstaveligt kan skelne fra hinanden, som drejede det sig om mennesker. Selv trækker han på skulderen og siger bare:

“Jeg har fotografisk hukommelse.”

Senere på natten sidder jeg overfor en rastløs 19-årig fyr med skrå i munden og ild i øjnene. Han banker i bordet og giver sig til at råbe, hvilket viser sig at være sang. Snart istemmer hele selskabet i et dybt færøsk kvad, der er så langt, at skipperen må få hjælp til at huske teksten af sidemændene. Det er kort sagt en fest. Næste dag kan Óli Rubeksen oplyse, at der blev drukket 240 øl og 7 liter snaps og fortæret 10 kilo kød og kartofler. Måske var det dét, Knút Dahl Olsen mente, da han sagde, at seyðasýning er no-